

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelenik e lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár : négyhasábon sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivataltól kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL :
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

Hivatkozva lapunk nov. 28-diki számában közzétett külön mellékletben is szétküldött programunkra, tisztelettel kérjük lapunk t. cz. olvasóit előfizetéseik megtételére. A czimboritékok és kiadás czélszerű elrendezése s főleg azon körülmény tekintetéből, mely szerint a hírlapi bélyeg miatt a megrendelt számon felüli példányokat nyomtatnunk sok nehézséggel jár, siető megrendeléseket kérünk.

Előfizetési ár :

Egészévre 12 ft.
Félévre jan.—július 1-ig 6 „
Évnegyedre jan.—apr. 1-ig 3 „ a. é.

Az előfizetéseket bérmentve lapunk kiadó-hivatalához (Stein János b.-középutcai könyvkereskedése) kérjük beküldeni.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY” kiadó-hivatala.

Kolozsvár, dec. 18-kán 1861.

A Suttorina-ügy csak nem pihenhet a barátságos felvilágosítások azon puha vánkosain, melyeket némely egész- és félhivatalos közlemények vetettek neki. Azok a lapok, melyek kezdettől fogva erősítették, hogy még sem éppen oly szeliden sikerült át a diplomatiái tárgyalásokon, most újból előrántják s habár újabb fejlődési mozzanatokat nem is tudnak felhozni, a multa nézve szilárdul ragaszkodnak állításaihoz, melyekből, minden „elboronálás” mellett is a tűnik ki, hogy „tamen aliquid haeret.” A bécsi „Autogr. Korr.” írja : „A közlemények, melyeket néhány nap előtt a Suttorina-ügyben adtunk, tökéletesen valósulnak. Azon számos követi értekezletek, melyeket említettünk, a porosz királyi követ Werther ur lakásában tartattak. A porosz szövetséghez a suttorinai esetről legalább hat sürgöny érkezett Ragusából, s mindazok ismét továbbállítottak futárok által Berlin felé. A porosz ügynökök nyomozásokat tettek az esetről a helyszínen, s megczáfoltatatlant tény, hogy e pillanatban a Suttorina-ügynek Porosz- és Franciaország részéről nagy jelentőséget tulajdonítanak.”

Egy más bécsi lap a „Vaterland”-nak e tárgyra vonatkozólag következőt jelentenek Párisból dec. 11-ki kelettel : „Azon helyzetben vagyunk, hogy az osztrákok Suttorinába tett kirándulásának kérdéséhez pótlólag közölhetjük, hogy a fekete hegyek fejedelme a bécsi kabinetnek ezen éppen oly szükséges, mint erőlyes eljárását épp oly rossz neven vette, mint védnöke a tuileriákban. Orvosa Panerazzi, ki a mint látszik egyszersmind diplomatiái ügynöke is, december 4-dikén a ragusai francia ügynököknek Hecquard vagy Heckert urnak egy iratot kézbesített, melyben a fejedelem a legelkeseredettebben panaszkodott az ágyutelepek elrombolásáért s hivatkozott Franciaország beavatkozására. Heckert ur sietett is a levéllel az orosz és porosz ügynökökhöz, kik azonban nem voltak hajlandók a Montenegróból feljajdulásra valami nagy figyelmet fordítani; az orosz főleg azért nem, mivel sértőnek találta kormányára nézve, hogy a montenegrói fejedelem, kitől csak kevés nappal azelőtt vált el, a francia ügynökhöz és nem hozzá folyamodott stb.” Mindezekből elég világosan kitűnik a mit e tárgyról egyik közelebbi szemlélőnkben következtettünk, hogy a déli szláv mozgalmak éppen nem szűkölködnek kívülről gyámolításban, sőt inkább egymással versenyez a sok pártfogó.

A Trentin-ügyben semmi újabb fordulat, mi az általunk közelebből jelzett békés kilátásokat gyengítene. Egy új-yorki lap nov. 30-ról jelentése szerint Lincoln elnök üzenetének tartalma, legalább lényegében, megállapítva és tudva volt. A had- és pénzerőre vonatkozólag az elnök jövő évben 700,000 fegyverest és 700 millió dollárt hisz előállíthatni. Igaz, hogy az üzenet hangját igen erőlyesnek mondják. Az elnök nem hogy kétségbeesné a köztársaság jövője felől, sőt a multban találja a legjobb kilátásokat, s el van határozva, ezen kilátásokat erőlyes és semmi compromissumot meg nem engedő háboru folytatása által valószínű. Az elnök áthatva

azon meggyőződéstől, hogy a nemzet ezen céljainak elérésére örömmel fogja vérét és pénzét áldozni, ajánlja a congressusnak, hogy eddigi magatartásában okszerű takarékosassággal és előrevigázó erélylyel továbbra is megmaradjon. Azonban nemcsak hogy semmi célzás sem tűnik ki e rövid vázlatból, hogy vajjon a nagyszerű készülétek csak a déli államokat vagy Angliát is illetik-e; sőt a köztársaság jövője iránti biztos kilátásai Lincoln elnök azon reménnyel is támogatja, hogy az európai láthatáron fenyegető zivatar elfogvonnulni.

Másfelől az angol lapok harcziassabb része is halkabb hangon kezd beszélni, főleg mióta a napi sajtó azon lehetőséget vitatja, hogy hátha az egyesült államok viszszeretne egy kétféle folytatandó háboru nehézségeitől, békét kötnek a déliekkel, hogy minden erejüket Canada ellen fordíthassák s ennek annexioja által kártalanítsák magukat a déli területvesztésért. Egy ily esetlegességet maga a „Morning Post” sem számít az üres ábrándok sorába, s midőn a kérdést komoly taglalás alá veszi, Angliának azon irányban kifejtendő hadi ereje mellett, főleg felső Canada, Uj-Scotia és Uj-Braunschweig lakosságának angol rokonszenveire alapítja reményeit.

A római kérdésben ismét felszínre került az örök város semlegesítésének eszméje. Párisból írják, hogy ott igen befolyásos egyéniségek pendítették meg és támogatják azon gondolatot, hogy Róma, mint a katholicus kereszténység fővárosa, az éjszak-amerikai egyesült államok fővárosa Washington hasonlatára semlegesíttessék, s fosztassák meg minden politikai jogoktól. Róma e szerint nem fogna követeket küldeni az olasz parlamentbe; s a pápa ő szentségének félmillió világi alattvalója maradna. Nem hiszik, hogy Olaszország egy ilyen combinatioba beleegyezzen.

A mi az osztrák birodalmi belügyeket illeti, a költségvetés előterjesztéséről, melyet a bécsi lapok „örök kérdésnek” neveztek el, e hó 13-dikán rögtön csak az a hír merült fel, hogy a kormány ezuttal egyáltalában nem fogja a házak elé vinni a költségvetést. Ugyanazon napon később odamódosították a hirt, hogy ha szinte nem is fog megtörténni a költségvetés formaszerű előterjesztése, a kormány egy közlést fog e folyó hét első napjaiban a birodalmi tanácshoz intézni, miáltal az alsó háznak alkalma leendő egy bizottságot nevezni ki az illetékesség kérdésének megvitatására, ennek igenlő megoldása után pedig egy nagyobb bizottságot választani, melyhez lennének aztán a pénzügyi előterjesztések intézendők. Ezen bizottság megválasztását elnapolás követné februárius 3-ig, mely határidő, azon esetre, ha a pénzügyi bizottság tanácskozással addig el nem készülne, meghosszabbíthatnák.

Lapszemle.

A „M. Orsz.” kolozsvári levelezője következő czikkal végzi be Erdélyt illető statistikai összeállításait :

„A nevelési ügy előmozdítása körül nincs mit a különböző nemzetiségek egymásnak szemére vehetnének, nevezetesen a románok, mert a magyar és szász intézetek is majdnem kizárólag az illető vallásbeliek magán adakozásai és jótékony alapítványaiából tengődnek, a kormány vagy törvényhozás részéről igen kevés tétetett akár egyik, akár másik felekezet vagy nemzet tantárgyának felvirágoztatására; másfelől pedig a magyar mindig önzéstelen előzékenységgel nyitotta meg s nyitva tartja ma is tanintézetait a román ifjuság számára.

Van továbbá a magyar nemzetnek több olynemű tudományos intézete, a mi a románoknak éppen nincs. Így van Kolozsvárt a Múzeum-egylet nagy jövőt ígérő könyv-, érem- és természettáiraival; a püspöki könyvtár Károly-Fejérvárt, a gróf Teleki könyvtár Maros-Vásárhelyt, a kolozsvári rom. kath. lyceum, a reformatum s unitarium collegiumok könyvtárai s természettáiraival; csillagászatok Károly-Fejérvárt s Kolozsvárt, a nemzeti színház Kolozsvárt s több színész-társaság ez országrészben, gazdasági-egylet, lovar-egylet, számos casinok stb., melyek mind egyesek buzgalmanak s vállalkozó szellemének köszönik létüket.

A szászoknak is van : a báró Bruckenthal-féle képtár Nagy-Szebenben, továbbá vannak tudományos gazdasági egyleteik s több társalgójok.

A románok most kezdenek alakítani egy olvasó-egyletet Nagy-Szebenben, melyet azonban — jelenleg legalább — inkább politikai czélokra használnak fel.

Ily formán állunk az irodalom és művészet terén is. A magyarnak Erdélyben kifejtett irodalma van, még pedig igen régi kelettel. Igen sok erdélyi születésű híres magyar államférfi író és művész volt és van ma is. Erdély törvényeit hamarabb írta magyar nyelven, mint maga az anyaország, t. i. 1555-ben a székelyek municipális törvényeit, 1562-ben az országság törvényeket; a legelső magyar könyv is Erdélyben nyomtatott 1551-ben Heltai nyomdájában Kolozsvárt. Erdély alapítá meg még a lefolyt században az első magyar tudós-társaságot „nyelv- és művelő társaság” czime alatt; Kolozsvárt keletkezett az első magyar dalszínész társaság; Erdély fejedelmei, vezérei, nagyjai mind magyarok voltak, — főbbjei, értelmisége ma is az; ki vitatja el tehát ezen országrész magyar tipusát?

S ha tekintjük a kereskedést, művészetet, gyár- s kézműipart, az elméleti s gyakorlati képzettséget, a közigazgatás s államkormányzat mesterségében való jártasságot — vagy megszámláljuk az orvosokat, ügyvédeket, gyógyszerészeket, kereskedőket, művészeket, kisebb nagyobb iparosokat, a hivatalképes egyéneket — valódi nagybuzerú államférfiakról nem is szólnunk — ha összehasonlítjuk a román clerust, kivált az alsóbbrendű papságot a művelt magyar és szász clerussal, vajjon az összehasonlítás nem üt-e ki határozottan az erdélyi románság hátrányára?

Honnan merítik tehát az érveket Erdély romanizálására célzó követelésekhez?

Talán az általuk birt földterület tulnyomó nagyságából? Hisz meg van mutatva, hogy Erdély felszínéből csak egy harmadrészt birnak a szászokkal közösen.

Talán a közterhek viselésébeni tulsulyból? A földadó körülbelül egyötödét teszi az összes adóösszegnek s a románok birtokai után eső földadó a fennebbieket szerint nem képvisel tulsulyt, hisz egy harmadrésznek fele csak nem tesz annyit, mint egész kétharmad. Ha tekintetbe vesszük továbbá, hogy a románok nem nagy birtokosok, gyárosok, kereskedők, iparosok stb. s így igen jelentékeny részben levén termelők, s legnagyobb részüknek egyszerű életénél fogva fogyasztók is csak igen csekély mérvben, önkényt következik, hogy nem ők azok, kik a közterhek más négyötödéhez u. m. az 1,680,000 ft személyes és kereset-, 325,105 ft épüle- vagy ház-, 236,400 ft jövedelmi-, 1,537,000 fogyasztási-, 412,600 ft bélégyadéhoz, továbbá a 170,982 forint harminczad, 73,183 forint vám, 1,850,000 dohány és 1,176,556 ft só-egyedárak jövedelméhez, szóval az 1860. évben 10,530,151 forintokban bejött összes direct és indirect adók összegéhez nagyobb arányban járultak, sőt bizonyos, hogy ezen adónevekben még kevésbé résztulnak mint a földadóban, kivéven a személyes fadó.

Minő gyakorlati értelmű van tehát azon követelésnek, hogy annyi jogban részesíttessenek a mily arányban részt vesznek a közterhekben s a hány ujonezőt adnak a hadsereghez? Az elsőre nézve a följegyzett tényállás igen sovány osztalékot tesz kilátásba, a második pedig ismét csak a nyers tömegre — a főszámra való támaszkodást jellemzi, holott a nyers erő épp úgy nem képvisel tulsulyt a hadseregben, a mint a közigazgatásban s kormányzatban nem : egy jó hadvezér felér ezer nyi kövitézzel, egy gyakorlott államférfi, egy legio őrökkel; elegendő képességgel bíró hivatalnokok teszik a kormányközlegek — a hadviselés tudományában jártas tisztikar képezi a hadsereg valódi erejét.

Valóban, ha a nemzetgazdasági, politikai, tudományos stb. képességtől függ a jog s befolyás mértéke, az elsőseget Erdély földén a magyartól elvitatni nem lehet.

Hát azon ábrándokról mit mondjunk, melyek Erdélyt a magyar koronától elszakítani, s Moldova-Olabországhoz csatolni kívánják, oly országhoz, melytől historia, köz- és nemzetközi jog még természetes határok által századok óta el van különítve, s a melyek semmi tekintetben nem identifikálhatók. Ezekre, valamint a kiszakítandó külön terület eszméjére, csak az ismételve elősorról történelmi, jogi és statistikai tényekkel felelünk s emlékeztetbe hozzuk a nagy Macaulay emlékeztetés szavait : „Minden igénynek háttart kell szabni az időben.”

Az ujonezőzés tárgyában az „erdélyi udvari kancellária” a főkormánysszékhöz 6 cs. kir. apost. felsége nevében következő rendeletet intézett :

Az innen idej oct. hó 17-én 3261 sz. alatt kibocsátott rendelet képesában a kir. főkormánysszékhöz szükséges tudás s további intézkedés végett ezennel értesítettik aziránt, mikép az 1862-dik évre Erdélyre eső ujonezőjuttalék, a részbeli három megye és egy vidék kivételével 5029 számban állítatott meg s ezen ujonezőkiállítás az 1862-dik év február hava 1-sőjén megkezdendő, s ugyanazon év márczius hava végével befejezendő lésszen, mire nézve előlegesen megjegyzendő, mikép a katonai képezdekből kilépendő egyének legfelsőbb határozat következtében ezen kiállítás alkalmával is az ujonezőjuttalékból korántsem fognak leszámíttatni.

A netalán felmerülhet kételyek elhárítása s ezen fontos hivatalos teendő kellő tisztasággal elintézése tekintetéből az alább következő szabályok lesznek szoros zsinormértékül megtartandók.

A hadsereg kiegészítéséül öt életdűbeli fokozatok fognak alapul fölvetetni, melyek közül az első életdű sorát az 1841-ben született ifjak képezendik. A további következő életdűbeli osztályzatok az 1840, 1839, 1838 és 1837-ben születettekből fognak állani.

A nép kimélete s a hivatalos eljárás egyszerűsítése végett megengedte, miszerint mind az öt életidőbeli osztály egyébaránti összehívásának épségbenbonyolítása mellett, a kiállítás munkáját mégis csak annyi életkor osztályokra — az elsőől kezdve a számítását — szoríttassák, a mennyi az egyes megyékre, vidékekre, székekre vagy járásokra eső jutalék felosztása, mértéke szerint a szükségelt szám kiállítását biztosan fedezendő.

Mint hogy az első életkor osztály még eddig nem vétetett igénybe, meghagyatik a kir. főkörmányszéknek különösen önködni, hogy az ezen osztályba eső ifjak névjegyzékét az alsóbb hatóságok által a kitelhető legnagyobb pontossággal szerkesztessék; ugy szintén az 1858-dik évben szeptember hó 29-én kiadott hadsereg kiegészítési szabályt pontosan szem előtt tartva, az abban kijelölt külön ágazatu kimutatásokra figyelemmel lenni különösen arra: miszerint az előállítási lista E. alatti osztályzatába a 41 § szerint a legutóbbi évekből csak is az illető ifjak, az F. alatti listába ugyan a most idezett § további folyamában említett egyének és a G. alatti listába az oly ifjak vétessenek be, kik az 1859 és 1861 évi ujjonozások alkalmával a hadseregkiegészítési szabály 14-től 20-ig és a 37 § értelmében a katonaságba beállási kötelezettségtől mentesítették ugyan, de ezen mentesítési címet vagy ok maguk önkényesen felhagyták, vagy az annak alapjául kitűzött feltételeket teljesíteni elmulasztották, a nélkül hogy más egyéb mentesítési címet érvényesíthettek volna.

Végül a felsőbb kézműtani intézetekben tanulóknak a katonaságból mentesítésére nézve az 1860-ik évben november hó 20-án 35,110/2,604 a püspöki, gymnasialis és püspöki megyei ifjak, növeldeből tanulók mentességét illetőleg pedig az ugyan 1860-ban dec. hó 21-én 34,864/2,579 számok alatt kibocsátott miniszteri rendeletek lesznek alapul felveendőek.

Többnyire Ő felsége legfensőbb cs. kir. és fejedelmi kegyelmével kegyesen hajlandó marad.

Kelt Bécsben, november hó 9-én 1861.

Nádasdy, m. p.

Popp László, m. p.

Ezen kancelláriai rendelet a kir. főkörmányszéknek folyó évi november 25-én Kolozsvárt tartott üléséből 11,619 szám alatt kelt leirat mellett a Királyhágón inneni törvényhatóságoknak tudás és ahoz alkalmazkodás végett leküldetett.

Szász nemzeti gyűlés.

A dec. 14-i tilést kir. kormányzati tanácsos és nemzetispáni helyettes Schmidt Konrád ur következő beszéddel nyitotta meg:

„Tisztelt nemzeti gyűlés!

A szász kerületek és vidékek követei, azon meghívó irat alapján, melyet b. Salmen Ferenc nemzetispán ő mlga az összes szász törvényhatóságokhoz intézett, folyó évi nov. 25-én összegyűltek itt, hogy az azon iratban kijelölt nagyfotosságu alkotmányos kérdések felett tanácskozzanak.

E közben azonban f. évi nov. 18-ról kelt legfelsőbb határozatnál fogva a visszabehívtatt nemzetispán Salmen ur udvari tanácsosnak hivatott meg az erdélyi udv. kancelláriához, s a szász nemzetispáni állomásának ideiglenes betöltése reám ruházott.

Önök teljes joggal kérdehetik uraim, miként van, hogy én egy oly megbízásra vállalkozom, mely rám kivételesen s nem az alkotmányos választás útján ruházott.

Azt hiszem, erre felelhetem önöknek:

hogy az eddig fenállott erdélyi államjog a három rendi nemzet és négy bevett vallás rendszerében gyökerezett. Az új állam-alaptörvények által a nemzeti joggyenlőség kiterjesztett a mi román nemzettestvérünkre is.

A kérdés, hogy ezen elv (tekintettel a mi román nemzettestvérünkre) mi módon juttassék érvényre, annak dacára, hogy már az 1860-i oct. 20-ról Rechberg grófhoz intézett legfelsőbb kéziratban, az erdélyi államjogban, ezen sajátos viszonyokra való tekintettel mélyen beható változtatások vannak kilátásba helyezve, még mindez ideig nincs megoldva.

Ellenkezöleg a folyó évi március 24. és 31-i legfels. határozatok következtében a szász törvényhatósági tisztségek újraszervezése általában az 1852-dik évig alkalmazásban volt szabálypontok alapján lön eszközölve.

Könnyen felfogható uraim, hogy a dolgok ilyen állásában nemzeti összetűzőéseknek kellett előállani, s valószággal állottak is elő, melyek román részről, a választások megtámadásában, a szász helyhatóságok alapjelmének kérdés alá vonásában merültek fel. Fájdalom az eddigi közígazgatásnak nem sikerült ezen összetűzőéseket eltávolítani. Amde el kell távolíttatniok, hogy a két nemzetiség alkotmányos élete tévedés és zavar nélkül kifejlődhessék.

Ebben fekszik közelebbi oka az én megbízásomnak, mely rám oly komoly időben a legulsóbb viszonyok közt ideiglenesen ruházott. Uralkodónk legmagasabb szándéka nem lehetett az, hogy a szász nemzet alkotmányos joga, mely szerint ispánját szabadon választhatja, megsértessék; sőt inkább épp ezen reám ruházott megbízás által kell a nemzetispáni állomás betöltésébeni választási joggyakorlás útjának előkészíttetni.

Csak e tekintet birhatott engem arra, hogy a rám ruházott megbízást elvállaljam.

Multam biztos kezesseget nyújthat önöknek arról, hogy én semmit sem fognék elvállalni, a mi a nemzet alkotmányos jogait veszélyeztetné vagy csonkítaná, a mennyiben t. i. ezen jogok az állam-alaptörvényekkel: az 1860 oct. 20-i diplomával s az 1861 febr. 26-ki alkotmány-törvényvel egyeztetetők.

Minden törekvésem oda leend irányozva, hogy egy alkotmányos állapot útját készítsem elő, miáltal a nemzeti egyenjogúság kívánalmainak betöltése s közvetlenebb házáknak Erdélynek az alkotmányos osztrák összállamhozi csatlakozása lehetségessé válik.

Önök uraim, küldöik bizalma által arra vannak hivatva, hogy ezen nagyfotosságu kérdések megoldásánál közremunkáljanak. Én önöket ezennel szívből üdvözölöm.

Vajha sikerülne nekünk, ezen kérdések szerencsés megoldását eszközölni. A becsület, e hon és lakóinak jóllétére irányzott törekvésnél Isten áldása nem hiányozhatik.

Ezen beszédre, melyet szó szerinti terjedelmében közöltünk, Segesvár követe Gull József ur, mint régi hagyományos szokás szerint az egyetem szónoka válaszolt. Sajnálattal fejezte ki, hogy ő mlga nem azon uton jutott állomására, mely az ispáni méltóság betöltését illetőleg a törvények által van kijelölve. Mindazáltal üdvözlő ő mlgát, mint a ki szónok meggyőződése szerint, a jelen helyzetben legalkalmasabb egyéniséget. A szász nemzetnek hagyományos politikája volt, nyugalmát mindig a trónnál keresni, s ezen hagyományos politika útjáról, dacára annak, hogy sok oka volna panaszkodni, nem térend el, szilárdul meg lévén győződve, hogy a magas kormány az ujon felbresztett alkotmányos életet őszintén fogja táplálni és ápolni. Szónok a jelen idő viszonyait súlyosknak találja, de reméli, hogy sikerülni fog a nemzetársak igényei iránt igazságosoknak lenniök a nélkül, hogy a szász nemzet fenállása- és gyarapodásának feltételei megsemmisíttessék, s az ausztriai népekkel egyetértésre és kapcsolatra megtalálják az utat a nélkül, hogy nemzeti és állami jogaikból többet kelljen áldozniok, mint a mennyi éppen szükséges.

E kölcsönös üdvözlések után a joggyenlőségnek a szász földön gyakori életbeléptetése iránti javaslat készítésére hét tagu bizottság választott: Gull, Rannicher, Lassel, Bologa, Wagner, Schmidt Henrik és dr. Tinku személyében. Ezen bizottság teendőihez fog tartozni az előbbi nemzetgyűlés ügyrendének átvizsgálása is.

Scheider Frigyes, Römer és Balomiri urak gr. Crenville Lajos kormányzati elnök ő excejának üdvözlésére küldettek.

Legmagasb királyi leirat a hétszemélyes táblához.

Első Ferenc József, Isten kegyelméből ausztriai császár; Magyar, Cseh, Halies- és Lodomer-országok Apostoli, ugy Lombárdia, Velence és Illiria királya; Ausztria főhercege sat. — Főtisztelendő, Tisztelendő, Tekintetes és Nagyságos és vitézlő kedvelt Hivünk!

1825/3746 sz. Kétely merült fel az iránt, vajjon az 1857-dik évi, kisasszonyhó 2-kán kelt nyiltparancsunkkal kibocsátott bélyeg- és illeték-törvény Magyarországon az országbírói érkezetek alapján létrejött ideiglenes törvénykezi szabályoknak Általunk történt helybenbonyolítása után, a polgári perekre és jogügyletekre nézve is bir-e még kötelező erővel?

Miután az 1860-dik évi mindszenthó 20-kán kelt diplománk értelmében a bélyeg- és illeték-törvény teljes épségben fentartottnak tekintendő s miután a folyóévi szeptember 20-kán kelt határozatunkkal jóváhagyott ideiglenes törvénykezi szabályoknak ezéja nem volt, és nem is lehetett a fenálló pénzügyi törvényeket s következőleg az érintett bélyeg- és illeték-szabályt is hatályon kívül tenni; ugyanazért minden kétely eloszlatása végett ezennel kijelentjük: hogy az idezett bélyeg- és illeték-törvény, az ideiglenes törvénykezi szabályokban foglalt határozatoknak fentartása mellett, Magyarországon jövőben is teljeskörű kötelező erejű, s ugy a felek beadványait illetőleg, mint a bíróságok kiadványaira és a reájok ruházott kötelezettségekre nézve mellözhetlen szabállyal és rsinorméttel szolgál.

Midőn ezen legkegyelmesebb határozatunkról Hűségteket kellő tudomás és maguk alkalmazása végett ezennel értesítjük, esászári királyi kegyelmünk és kegyelmességünkkel állandóan hajlandók maradunk. Kelt birodalmi fővárosunkban Ausztriában, karfasonyho tizenegyedik napján, ezer nyolczszáz hatvanegyedik évben.

Ferenc József

Gr. Forgách Antal s. k.

Pápai István s. k.

A tót küldöttség

két hónapi Bécsben időzés után folyó hó 12-kén részesült legmagasb kihallgatásban Ő Felségénél, mely alkalommal Moyses István püspök következő beszédet intézett a felséghez:

„Cs. kir. apostoli Felség! Legkegyelmesebb urunk! Hogy a Magyarországon a legközelebbi időig fenállott megyei bizottmányok és városi hatóságok, valamint a közelebbi országgyűlés irányadó befolyása alatt, cs. kir. apostoli Felséged által a nem magyar ajku nemzetiségek oltalmára több ízben, de különösen f. évi jul. 21-kén legkegyelmesebben nyilvánított atyai szándékot a kívánt siker nem követte, könnyen érthető a nevezett testületekben volt tulnyomó elemek mivoltából. Cs. kir. apostoli Felséged kimondani méltóztatott ama testületek felett a legigazságosabb ítéletet. Sokkal fájdalmasabban hat Magyarországon nem-magyar ajku hű népeire az, hogy a kir. magyar helytartótanács f. évi oct. 20 és 21-kén oly rendeleteket bocsátott ki, melyeknek egyike a nem-magyar népiskolákat a magyar nyelv behozatalával fenyegeti; a másika által pedig, habár ellenkezve a kir. magyar udv. kancelláriának az érintett hó 5-kén kelt, de fájdalom, meg nem tartott kibocsátványával, a magyar nyelv mint kizárólagos tannyelv az összes kath. gymnasiumokba a nyelvi viszonyok tekinte vétele nélkül behozott.

Mint hogy pedig ez eljárás a beazterezbányai egyházkerületben, hol egyetlen egy magyar község sincs, a népnevelést a legnagyobb veszélytel fenyegeti, másrészt pedig a beszterezbányai gymnasium, megyebeli papságom e főnevelője igen sajnálatos zavarba hozott, elmulasztotta hivatalbeli kötelességem érületében kénszeritve érzem magam, hogy cs. k. ap. Fels. legmagasabb trónjának számolyánál meggyem fenyegetett valláserkösi miveltésére a legkegyelmesebb, tetleges védelmet határtalan bizalommal legalázatosabban kiejdem.

Mint hogy azonban egyszersmind arról értesültem, hogy a két milliion léleknél többet számláló, cs. k. ap. Felségedhez mindig rendületlenül hű tót néphez tartozó több tekintélyes, egyházi és világi rendű törzsrokon, a feuenmített

intézmények, valamint minden lehető irányban nyilatkoztak, az 1848-dik év előtti mértéket is túlhaladt ultra-magyarizmus ellen csak cs. k. ap. Felséged legmagasb trónjától várnak segélyt és ezt kikérni is szándékoznak; ugyanegy czélt követő e törzsrokonimhoz minden habozás nélkül csatlakoztam.

Mint e férfiak töredéke állunk most szentséges Felséged legmagasabb színe előtt, hódolatteljes alázattal esedezvén: Méltóztassék cs. k. ap. Felségednek megfelelőleg intézkedni, hogy az ismételt legmagasabb rendeletek, s nevezetesen a f. é. jul. 21-kéről kelt, a magyar országgyűléshez intézett legkegyelmesebb leirat értelmében, a leghűbb tót nép nemzeti jogai is határozottan formulázassanak és alkalmas intézkedések által állandólag biztosíttassanak.

Méltóztassék egyszersmind cs. k. ap. Felségednek legkegyelmesebben megengedni, hogy jelen igaz panaszaink, valamint legalázatosabb kéréseinket tartalmazó iratokat cs. k. ap. Felséged lábaihoz hódolatteljesen letegyük.

Ő cs. kir. apost. Felsége e beszédre következő szavakkal válaszolt:

„Örömmel szolgál ön, a magyar részek minden súlyos időviszonyok közt hű és loyális tót népe érzelmeinek tolmácsaül itt szemlélhetni.

Panaszaikat s kérelmeiket fontolóra s lehetőleg tekintetbe veendem.

A mi az iskolai ügyet illeti, a felhozott intézkedések, mint ön is érinté, akaratom ellenére történtek s a kellő segélyt mielőbb elrendelem.

Az előbbi terjesztett kéréseket s sérelmeket egyéb tekintetben is gondosan átvizsgálom s azokat lehetőleg orvosolni igyekezem.

Ismétem, örömmre szolgált, hogy önöket itt láttam.

KÜLÖNFÉLEK.

* A londoni világműkiállításra Kolozsvárról is fog egy érdekes küldemény érkezni. Jó nevű helybeli kereskedőnk Bányai Károly, ki egyszersmind okleveles gyógyszerész, vegykémgyártmányai közül több sikerült készítményt küld fel többzörös adagokban. A tárgyak: különféle jeles minőségű bajuszpedrök, erdélyi fűvekből készített szávjáz, hajkenők, hajmosók stb. Ezenkívül küld három üveg ozdi bort. Maga a szekrény, melyben a küldemények ki fognak állítatni, egyike a legdiszesebb asztalos műveknek, s az szintén kolozsvári gyártmány.

Szászvárosról e hó 12-ről írják a „Sieb. Bote“-nak, hogy azelőtti nap mintegy 40—50 egyénből álló tömeg Szereka községből rohamkérvény nyel ment a szászvárosi tanácsgháza s töltötte meg a termet, hogy egy gyújtási súlyos gyanuval terhelt s az elővizsgálat után felmértelt adatok következtében befogott egyénnek minden ároni szabadon bocsátását eszközölje. Domzsa a királybíró ur szilárd magatartásának, s hatóság beszédének sikerült a tömeget eloszlatásra bírni, mely okulva, megnyugtatta és kielégítve távozott, habár nem is érte célját.

Medgyesre katonai executio ment, a „Herm. Ztg.“ szerint csekély adóhátralékért.

Bécsi lapok szerint diplomatiai körökben beszélnek, hogy Ferenc József császár ő felsége, a londoni világtárlatra fogna utazni s ott III. Napoleon császárral találkozni.

Az „Aus. Korr.“ írja, hogy gróf Pálffy Mór ő exceja Bécsben léte alatt írásbeli jelentést nyújtott be ő felségének a magyarországi állapotokról, s egyszersmind két órai kihallgatáson szóbeli értekezést is tartott. Hir szerint a helytartó azon véleményben van, hogy az ingerültség Magyarországon, az országgyűlés feloszlatása következtében csillapult, s hogy a viszonyok megszüllődlása sikert ígér, habár erre hosszabb idő is lenne szükséges. Ezekhez képest tehát igen kétséges, hogy az országgyűlés februáriusban összehívathassék.

„Bolond Miska“ szerkesztőjét Kóthálmánt, a „P. N.“ szerint e hó 13-kán hallgatta ki a katonai törvényszék s azonnal le is tartóztatá. A szerkesztő elítéltetéséig szabad lábon hagyatását kérte, s kezességül pénzbeli cautiont ajánlott, de nem fogadták el. Jelenleg a Károly-kaszárnyában van, hol egyébiránt helyzetéhez képest igen udvariás bánásmódban részesül. Csak látogatásokat nem szabad elfogadnia.

A pályájáról lelépni szándékozó Hollósy L. Korzélia következőjéül előbb Brenner kisasszonyt a prágai színház első énekesnőjét, azután Csillag Rózsát s legutóbb Bogya Rózsát emlegették. Hát szép tehetségű növendékeinkhez: Markovics Ilka, Huber Ida és Bognár Vilma kisasszonyokhoz semmi nagyobb reményeket nem kötnék? — Kérde igen helyesen a „Sürgöny“ újdonságírója.

A „Sürgöny“-nek írják Mező Túrrol, hogy ott most a város új szervezősekor, a kormányzásban a vagyonatlan, értelmetlen, sőt igen sokaknál, a roszakaratnak ragadtak magukhoz az intézkedést. Ezen, egy hivatalos lapban kissé túlszinte tudósításra a szerkesztő azt jegyzi meg, hogy ez a jobbák lemondásának természetes következménye; nem kellett volna lemondani.

Midőn Schultof gözekéjét f. hó 4-kén Sopronyán átkapuvára vitték, a keményéből kipattogó tűzszikráktól egy szalmatető meggyuladt, minek következtében két parasztház s egy gazd. épület elégett. E baleseten elkeseredve a nép megrohanta a gépvezetőt s talán a gépet is összetörté volna, ha egy ott állomásozó vadász-osztály közbe nem lép s a hatalmaskodást meg nem gátolja.

Bulyoszkíné, ki jelenleg Meiningenben vendégszerpel, közelebből azon kintintésben részesült, hogy az uralkodó hercegi pár udvari pábolyában megjelenhetett s a herceg-kisasszonyt sétatöcszésében kísérhette.

A párisi osztrák követ Metternich herceg neje pompás magyar mentét rendelt Monaszterli és Kuzmik pesti divatárában. A mente kelmeje fejeir moir-selyem, hatru prémmel s könnyű arany himzésekkel.

Pesti lapokban olvassuk, hogy Lipsey Péter Hevesmegye másodalispánja és Szekerka Lajos ugyanazon megyei csendbiztos fogva vannak a Károly-kaszárnyában.

Gynlai Gál Vilma jelenti, hogy boldogult férje

emlékiratát a cs. kir. rendőrség lefoglalta. Szíves türelemre kéri a mű előfizetőit, míg az „emlékiratok” kibocsátását felsőbb helyen készülőldi; s ha így végre lefoglaltatnák, kárpótolni fogja az előfizetőket.

— Stiriában is exequálják az adót. E hó 12-én szállott ki e végett Gratzból egy osztály katonaság Stanizba.

— Egy bécsi lapban közölt statisztikai adat szerint az 1860-ik évben 1794 mázsa ércpénzt hoztak be és 8030 mázsát vittek ki az ausztriai birodalomból. Azelőtti évben a bevétel volt 654, a kivétel pedig 11,095 mázsa. Bármint mondjon a nemzetgazdaság, szomorító arány biz ez, főleg ha tekintjük, hogy évről évre nemcsak kevesebbet hozunk be, hanem általában kevesebbet is viszünk ki, holott a be- és kivétel közti arány sokkal kedvezőtlenebb!

POLITIKAI HIREK.

— Az „Ost. und West.” szerint a suttorinai hadjárat vonatkozólag a párisi, berlini és pétervári kabinetek jegyzékeket küldtek bécsi követükhöz, hogy felvilágosításokat kérjenek s kijelentsék, hogy egyetértő eljárás elszigetelt működésnél többre becsülendő. A bécsi kabinet felvilágosítást adott, s míg a követek udvaraikhoz ezt megküldték, az alatt megtörtént a hadjárat, melyet a bécsi kabinet titokban készített elő. Nagybritanniának sem Cattaro, sem Raguzában consula nem levén, nem értesülhetett oly hamar mint a többi. A kül-udvarok az adott felvilágosításokra még nem feleltek s minden oda mutat, hogy jelenleg ez ügynek semmi más következménye nem lesz, mint kettőztetett felvigyázat.

— Londoni lapok hí közlését adják mindazon nyilatkozatoknak, melyeket a fölmerült nagy kérdésre vonatkozólag egyet parlamenti tagok tesznek választás előtt. E Harsman f. hó 10-dikén Strandi választói előtt mondott hosszas beszédében a külföldet illetőleg kiemelte a benemavatkozási politikát, melyet az angol kormány teljes lelkiismeretességgel tartott meg először az olaszországi függetlenségi harczban, s eszközül az egységes olasz királyság létrehozását. Másodszor ugyanazon be nem avatkozási politikát tartá meg Ausztria irányában is ennek Magyarországhoz viszonyában, s kijelenti aziránti nézetét, hogy Ausztria hatalmi állása a magyar nemzetteli kibéküléstől lett függővé. Végre a Trent ügyben szónok ohajtja, hogy a viszály hékesen oldassék meg, s kijelenti meggyőződését, hogy az éjszakai-amerikai egyesület, a déli részek már elkerülhetlen elszakadása után is, még mindig nagy és erős államtisztul maradjon, s hatalma fenáll, midőn Angliáé tán már rég összeomlott.

— Napoleon herezeg a francia senatusban csakugyan ismét meg fog szólalni. Beszéde hír szerint két részből fog állni. Egyikben azt kívánja, hogy a francia csapatok vonuljanak ki Rómából, csak Civita-Vecchiában maradjon helyőrség; továbbá, hogy Franciaország egy minél nagyobb területtel lefegyverkezéssel mutasson jó példát a többi európai hatalmasságnak; beszéde másik részében új kölcsön ellen, s e helyett új adók mellett fog szólani. Mindenesetre kíváncsian várjuk e beszédet.

— A nevezetesebb hírek közé elősorozzuk a kölni lapnak Sz.-Pétervárról dec. 8-ról vett azon egészen biztos forrásból merített tudósítását, hogy a jövő évben bizonyosan meg fog jelenni két császári rendelet, melyek által a censura eltöröltetik, az esküdtészek pedig felállítatnak Oroszországban. Még megérjük, hogy a barbár muszkák megelőzik szabadelvűségben a civilizált európai államokat.

— A cserkeszek 20,000-nyi hadtestet szerveznek.

— Nápolyból dec. 11-ről távirják: Torre del Greco a Vezuv kitörése miatt nagy veszélyben forog. A múlt éjjel egymást érték az erős rázkodások. A házak összeomlása még folyvást tart. Mintán a föld alattuk inog, nem lehet azokat megtámasztani. A közlekedés a vaspályán és országutakon félbeszakadt. Állítják, hogy a tenger 50 meternyre visszavonult. A föld mindenütt megrepedez. 6000 lakó más helységekre 6825 Nápolyba futott.

— A görög királyné ellen merényletet elkövetett Dosios véddinek föllebbezése elfogadtatott. A május 21-diki összeesküvés közlül a másodbírósg csak 7 ellen indított keresetet, kik a legfőbb törvényszékhez föllebbeztek.

— Mazzini egészségi állapota, londoni tudósítások szerint, jobbra fordult, s ő már életveszélyen kívül van.

— II. Ferenc nápolyi exkirály egy Rómából, Triestből és Marselléből összeszedendő nagy csapatot személyesen akar vezetni Olaszország ellen, azon boldog reményben ringatja magát, hogy újra a nápolyi trónt visszafoglalhatja.

— Poroszország nyilatkozata a kurhesseni kormány ellen, mely Frankfurtban a dec. 5-iki szövetségi ülésben felolvastatott, így hangzik: A kir. kormány az ügyek mai állása mellett nem tartja megfelelőnek, hogy tényleges magyarizációk bocsátkozzék. Köteletségének ismeri azonban már most, hogy idegenkedését fejezze ki ama nyilatkozatot illetőleg, mely a kurhesseni jelen állapotokért azon szövetségeket teszi felelőssé, kik az ottani jogi és alkotmányi állapotokra nézve a kurhesseni kormánnyal nem egy nézetben vannak. A kir. kormány azon öntudattal bír, hogy évek óta oly tanácsokat adott a kurhesseni kormánynak, melyek megfogadása lett volna egyedül célszertől alátámasztva. Ha az ország tarthatatlan állapotba jutott, azokra hárítsa a felelősséget, a kiket megillet.

— A porosz választási eredményekről részletes kimutatást közöl egyik berlini demócrata lap. E szerint az újonnan választott 352 képviselő közül (egy választás még nem dől el) 111 haladó, 140 szabadelvű és miniszterialis parti, 21 reactionaris, 51 egyházi és 23 lengyel. Öt képviselőnek pártnézetei még nem tudták. A legutóbbi kamarából 154-en, s közöttük a Vincke pártból 68-an választottak meg ismét. Az újonnan választottak közül csak 39-en, (közülük 4 miniszter) szavaztak a Kühne-javaslat mellett. A Blankenburg és Pückler pártok tökéletesen szétoszlottak.

— Kopenhágából írják: A „Faedrelandet” dec. 11-ki száma jelenti: Ausztria és Poroszország követei kedden a külügyminiszternél felolvasták kormányaik feleletét a dán legutóbbi javaslatokra.

— A „Pays” hevesen kikel az angol kormány s különösen turini képviselőjének, Hudsonnak eljárása ellen, ki mindenív odatoja, mindenbe beleártja magát. Az angol kormány — ugymond — Brüsszelben és Bécsben némi szemérmert tanusít, elrejtendő, hogy ezen országok belügye és közigazgatása beleavatkozik. Hudson azonban menderől nem tud, itt nyíltan működik, miniszteri kombinációkat teremt, itt némelyeket összeveszt, ott másokat kibékít, egészen a mint jónak látja. Ricasoli és Ratazzi egyesülését, — melyet Olaszország minden barátja bön óhaját — csak ő ellenzi, ő gátolja. Sir James Hudson nem szereti Ratazzit s mindent elkövet, hogy a cabinetbe lejtét megakadályozza. Ezen eljárás többre érdemes, mintsem egy kis hírlapi czikkre, az olasz képviselő figyelmének kell ide fordulnia. Az alpokontinál közvélemény nagyon felindult, látván, hogy az olasz cabinet Anglia képviselőjének kiszabott feltételeitől függ, e közvélemény ma bizonyosan nem fogja tűrni, hogy ezen idegen követ oly bonyodalmakat szíjjon, melyek a megoldást csak hátráltatják. A követ ur pedig meggondolhatja, hogy miniszterek teremtani vagy letenni más cabineteknél nem, csak Konstantinápolyban lehet.

— A francia császár civilistáját, hirszerint, hatvan millió frankra emelik, ezenkívül azonban semmi más rendkívüli bevételre nem formálhat igényt.

— A dessani kerületi törvényszék Nulandt bankel nökött 80,000 tallérnyi csalási büntetben elmarasztalta, s négy évi dolozgatási munkára, s egyszersmind öt évig polgári becsületjogainak elvesztésére ítélte.

— A boszniai határszéléről vett tudósítások nyomán a krajnai felkelés, mely annyi aggodalmat okozott a török kormánynak, fegyvererő használatát és a fölkelő mohamedán bosnyákok s török hadsereg közti véres összeütközés nélkül legyőztetett. Az ellentállók felízgatott kedélye lecsillapult és azok, mintán sérelmeik orvoslása megígértetett, a hatóságok iránti engedelmségre visszatérnek és így a béke és rend Török Horvátországban ismét helyre lesz állítva. Hogyan történt az, hogy a krajnai fölkelők, kik Boszniában már többször fölkeltek a török kormány ellen, kik nem féltek a vezérek ellen többször harcolni, ősi jógaikért — melyeket a Portának Boszniában csak névszerűen uralma alatt oly régen fentartani tudnak — és kik az „Osmanlik” legnyakasabb elleni és a legbátrabb törökök, — ily csekély haderő előtt, milyennel a vezir mostan rendelkezik, letévők a fegyvert és küldöttségük által kérelmezni kezdetek s a fölkelést csak egyedül néhány törvénytelenül zsarnokoskodó török hivatalnok ellen kezdetnek mondják mindenki előtt, ki a Boszniában eselszövényekbe nincs beavatva: feltűnő, sőt kimagyarázhatatlannak tetszhetik, annyivalinkább, mivel ismert dolog, hogy a Krajnabani fölkelés nem maradt izolált, hanem a banjalukai sandzsákból egészen Boszniáig terjedend, s a Krajna lefegyverzésére az Una mellett felállított török sereget az ország bensejével közlekedéstől elzárandja, azt tökéletesen körülveendő és a vezért kényszerítendő a régi, a Tausimatnak Boszniában behozatala előtt létezett, feudális alapon épült kormány helyreállítására és a mozlimok ősi jogainak Boszniában a Porta ellenében elismerésére. Nem lehet tagadni, mikép a krajnaiaknak meszsze ágazó összeköttetések voltak Serajevoig és a Drinárd, hogy a török notabilitások Boszniából a Krajnabani gyűléseket tartottak, hogy ezen gyűlésekben bizonyos egységek történtek, hogy tehát a közös működésben annál kevésbé lehetett kétkedni, minél általánosabb volt a mohamedán népség elégtelensége Boszniában és nagyobb lett gyűlölet a török kormány irányában. Mindemellett azonban a krajnai fölkelés a vezir és a török kormány várakozása ellenére kívánt kedvező fordulatot nyert, mit egyébiránt egyáltalában nem tulajdoníthatunk annak, hogy a vezir az Unánál megjelent és a fölkelők a legyőzetés esetében a büntetéstől féltek. Fontos okaink vannak azt binni, hogy ezen fölkelés vezénylőinek, kik a magasabb boszniai törzsnemes-ségekhez tartoznak, azon parancs adatott ki, mikép jelenleg ne szegüljenek a vezir ellen és a dolgot békés uton egyenlitsék ki. E szerint úgy látszik, hogy azok a kitörés pillanatát még nem tarták elérkezettnek és azt alkalmatossabb időre halasztották; mert, hogy a mostani ozmán kormányt Bosnia mozlim benszülött népsége csakugyan meg akarta buktatni, világos abból, hogy a fölkelésben a bégek, agák, spahiák és a fukarak mind résztvettek.

— (Jefferson Davis elnöki üzenete az elszakadt amerikai államok congressusához.) „A congressus elnapolása óta lefolyt néhány hét oly közel hozott bennünket az év végéhez, hogy képesek vagyunk annak általános eredményét összefoglalhatni. Ezen visszatekin-tés oly természetű, hogy az hálával töltheti el néptünk szívét a gondviselés iránt, hogy jószágát reá árasztá. A föld-mívelés munkáját gazdag aratás jutalmazá, s a confederált államok gyarai soha virágzóbb állapotban nem voltak, mint ma. Az idő követelése az iparszorgalom új ágait hozták létre, s a már létezettekbe új ösztönt csepegtettek a cselekvésre. A szövetség államok képessége, a nélkülözhetlen élet-szükségleteket s az élet kényelmére szolgáló tárgyakat határain belül állítani elő, a háboru tartósságával növekedőben van, és csakhamar a háboru folytatására elkerülhetlenül szükséges hadikészletek és löszerek tekintetében, külvilágtól függetlenül leszünk. Örömmre szolgál mondhatni, hogy a már megkezdett pénzügyi rendszer cél-szerűen bizonyodott s a jövőre jó eredményt ígér. Azon mérvben, a mint a kincstárjegyek kiadatnak, képesítettik a kormányt pénzt kamat nélkül kölcsönözhetni, mi által könnyítve van a hadviselés. Ezen mérvet a jegyek forgalma által elfoglalandó tér nagysága határozza meg, s az ismét azon adósságok összegétől függ, melyekért a jegyek elfogadtatnak. Nem csak oly összegek fizettetnek így meg, melyekkel valaki a szövetségi, vagy egyes állambeli kormányoknak tartozik, hanem olyanok is, minőkkel egyes testületek vagy személyiségek irányában van valaki lekötvele-

ve. Nevezetesebb összeg alpari tétethetik forgalomba. Teljes okunk van feltenni, hogy a szövetségkincstár jegyei nem sokára a pénzvilág ilyen eszközei leendnek. Azon alapítvány, hogy a tulajdonos ilyen jegyeit tetszés szerint 8 száztízias Confederate Stock-kokra változtathatja biztosítja őt ezen stockok értéken alóli sültyedése ellen, s mindaddig, míg a kamatok pontosan fizetettek, az említett érték sültyedésétől nem lehet tartani; a kamatok pontos fizetését pedig az elmúlt tilésszak határozmányai biztosítják, melyek az adómentéket oly arányban állapítják meg, hogy ez, az e célra szükséges eszközöket előállíthassa. Ha azon állapot, melyben mi vagyunk, egy szövetség felbontása helyett — valóban lázadás volna, ugy mi azon jelenetekben, melyek ma az egyesült államokban színre hozatnak, túlgazdag igazolását találhatjuk eddig követett eljárásunknak. A mi néptünk megvető csodálkozással tekinthet azokra, kik eddig társai voltak. Az egyszerű gondolat is egy ilyen szövetség emlékére utalót kélt be. Ha látja, miként kezd egy praesidens a congressus beleegyezése nélkül háborút, miként fenyegetettnek a bírák, mert a habeas corpus actát, mint a szabad polgár szentségét fentartani kívánták, miként tapodnak katonai tekintélyek jogon és törvényen, s miként huzoztatnak becsületes emberek, ártatlan nők a despotá egy szerű szavára, távol helyek börtöneibe, és ha látja, hogy mindezt eltűri, sőt helyesli egy oly nép, mely még pár hó előtt a szabadság teljes élvezetében volt: ekkor bizonyosan hinnie kell, hogy közte és egy ily nép közt valamely radikál összeférhetlenségnek kell lennie. Ilyen néppel igenis élhetünk békében, de az elválás visszavonhatlan, s a függetlenséget, melyet érvényesítettünk, semmi mással sem akarjuk felcserélni. Az egyesült államok ezen cselekményekkel általános bírói hatóságot vettek igénybe a sík tengeren, sőt midőn az ő államzászlója alatt evező brit hajóra rohantak, megsértették — maguk a barbárak által is szentnek tartott követségi jogot, midőn követünket, kik egy semleges hatalom területén és védelme alatt voltak, fogságba ejték. Ezen urak ama hajón s annak lobogója alatt épp ugy a brit kormány hatósága alatt álltak, mintha brit földön lettek volna, és az egyesült államoknak igénye, őket London utczán elfogatni épp oly igazolt lenne, mint a hogy igazolva van ott, hol az elfogatást valóban eszközölték. Még akkor is, ha ők gonosztevők és az amerikai államok polgárai lettek volna, sértés lett volna elfogatásuk brit hajón vagy brit földön, kivéve a szerződésileg netán meghatározott eseteket, s abban a gonosztevők kiszolgáltatását körülíró formákat.

Azonban az északi kormány a legszentebb jogok iránti tiszteletet is szem elől látszik tévesztetni. Midőn Faulkner ur, az egyesült államoknak volt franciaországi követe, ki ezen állását már akkor nyerve és foglalá el, midőn szülőföldre, Virginia a szövetségtől még nem szakadt el, a legjobb hitben Washingtonba tért vissza, hogy küldetésében eljárásáról számoljon, utjában New-Yorkban, alattomosan elfogattott, hebertörtözöttet, hol még most is letartóztatva van. Az elfogatlant bízalom, melylyel ő jelentését téve kormányához, visszaélőleg kizsákmányoltatott, s a rábízott hivatal igényeinek megfelelni törekvése, személye hátrányára használtatott fel. Mialatt a háborut folytattak, a külföldtől semmi segélyt sem kértünk; se nem hoztunk szövetke-zéseket javaslatba. Mi a nemzetek nagy családjában egy elismert helyet kértünk; de midőn ezt tevők, semmi óvatst nem kívántunk, a miért megfelelő hasonértéket nem ajánlottunk volna. A közlekedés előnye a nemzetek közt semlegesek, s midőn mi kísérleteket teszünk diplomatiai összeköttetésekre, ezzel nem teszünk mást, minthogy azon közlekedést a közjog szabályozása alá helyezzük. Talán jogunk is lett volna, — ha éppen kedvtünk leendő azzal élni, azt kívánni, hogy tudassák velünk, ha vajjon az európai nagyhatalmak által annyi ünnepélyességgel kihirdetett azon alap-tétel, hogy az ostromzáraknak arra, hogy kötelezők legyenek, hatályban kell lenniök, általában érvényesítendő-e, vagy csak részlegesen alkalmazható? Midőn a confederált államok az utóbbi tilésben azon nyilatkozatot határozták, mely ezen, a publicisták és kormányzók által oly sokáig elismert népjogi alaptételt újból megerősíti, legalább feltettük, hogy az általános érvényre fog jutni.

— A „M. Post” Jefferson Davis üzenetére vonatkozólag így nyilatkozik:

„Ezen üzenet kétszeresen kielégítőnek tűnik föl előttünk ama szilárdság s elszántság miatt, melylyel az a washingtoni cabinet ellen lép föl, mivel ha egyszer elismertük, hogy a dél meghódítása lehetetlen, bizonyos, hogy a két badfolytató fél közt a béke előbb állíthatik helyre, ha a déli államok erőt, mintha gyöngeséget tanusítanak. Az éjszak eddigelő roppant előnyben volt legénység s pénz dolgában, s a mennyiben a tenger fölött uralkodván, Angolországból kapott hadiszereket. Davis elnök kétségkívül újabb bizalmat meritend, ha elolvassa mindkét kir. kiáltványunkat, melyek ez utóbbi tekintetben az északi s déli államokat egyenlő sorba helyezik. Valóban elérkezett azon idő, melyben szükségképp le kell mondanunk az államok újra-egyesülése iránti hitről, s a dél függetlenségét tényül kell elismernünk. Az üzenetnek egyéb helye némi világot vet Mason s Slidell küldetésére. A déli államok, ugymond, Davis szembevető büszkeség érzetével, nem kerestek segélyt a külföldnél. Azonban jogukban állott azon kérdést terjesztetni Európa elé, hogy miként fér össze a déli államok papironi zárlata a zárlatokra vonatkozólag elismert népjogi elvvel. Meltán föltehetjük, hogy ez volt ama kérdések egyike, melyek miatt küldettek Mason s Slidell Európába. Ezental a déli államokkal viszonyaink rendkívüli fontossággal bírnak. Ezen államok oly állást foglaltak el, melynek arra kell bennünket kényszeríteni, hogy független szövetségük állandóságában bizzunk stb.”

A „Times” többek közt megjegyzi:

„Kétségkívül az Angolország s az északi államok közti szakadás valószínűsége bátorítja fel az elnököt arra, hogy ily büszke hangon nyilatkozzék a külföld részéről segély iránt. A déli államok, ugymond, semmi külbatalmaságtól sem kérnek segélyt. Éppen ily hangon kell beszélni egy új államnak, ha az szomszédjait függetlenségének elismerésére akarja bírni. Ha egy nemzet tényleg függetlennek tanúsítja magát, akkor más nemzeteknek is joguk van, azzal

diplomatai közlekedésbe lépni. De ha a külföldtől kér segílyt, ez által megfosztja a semleges államokat azon jogtól, hogy vele mint velük egyenlő ranguval bánhassanak. Ez által azt nyilváníti, hogy azon állam, mely ellen föllázadt, mely mindig elég erővel bír legyőzésére, s következésképpen a semlegesek kötelesek leszenek, vele úgy banni, mint pusztán lázadásban levő tartománnyal.

Tengerentúli posta. Kalkutta nov. 18. Singapore, nov. 8. és Batavia okt. 31. Egy, Banjermessingből Antasariha ment hollandi expedíció az ellenséges pallizádok megostromlásánál 21 embert vettett holtakban, és 17 et sebesültekben. A portugali kormány elleni fölkelés Timurban elnyomatott. A sinai császár okt. végén tartandotta bevonulását Pekingbe, s az elhunyt császár holt teste novbr. elején volt Pekingbe vitetendő. Shangaiból jelentik október 24-kéről: A felkelők puskalövésnyire közeledtek; ugyanők fenyegetik Tsifut, melyet azonban az idegen csapatok védenek. A környéken nagy kegyetlenkedések történtek; két amerikai misszionárius meggyilkoltott. Kanton már kitűrtetett. Macao kormányzója Japanba utazott szerződést kötendő. Sajgoni okt. 9 ki hírek szerint az új kormányzó megérkezéssel az ellenségeskedések megkezdése várható. Adelcaideből okt. 25-kén Stuart vezérlete alatt harmadik fölfedezési expedíció indult el észak felé. Mag Kinlaynak, Burke expedíciójának fölkeresésére indult expedíciójáról a legutóbbi tudósítások Lake Hopeból érkeztek.

Ujabbak. A „Sürgöny“ bécsi levelezője írja e hó 15-ről, hogy az államköltségvetés kedden, 17-én fog a birod. tanács alsóháza elé terjesztetni. A modort, melyben ez történendő volt, levelező részletesen nem ismeri, de annyit tud, hogy a birod. tanács felfog szövegeztetni, foglalkozzék a pénzügyekkel alkotmányoszerű, döntő hatállyal, de csak azon királyságok s országok nevében, melyek általa képviseltetnek. A birodalom azon részeire nézve, melyek a birod. tanács-

ban képviselve nincsenek, mindaddig, míg az alkotmányos viszonyok helyre nem állítatnak, ő Felsége fejedelemi hatalmánál fogva rendelkezik. E szerint, írja lev., a birod. tanács megmarad, mi eddig volt: a Lajthán tuli tartományok képviselője. Helybeli lapjaink tegnapi számában közölt távsürgönye szerint az előterjesztés valószínűleg bekövetkezett. A deficit ez évre 109 millió, a jövő évre 57 millió van kifizetésre helyezve. A pénzügyminiszter ezek törlesztésére az adó felemelését s az előbbi kölcsön maradékának eladását indítványozza.

Az angol királynő férje Albert Ferencz, Károly, Ágost, Emanuel, folyó hó 14- és 15-e közti éjjel meghalt. Az üdvözült fia volt I. Ernő szász coburg-gothai uralkodó hercegnek; született 1819-ben, nőül vette Victoria angol királynőt 1840-ben febr. 20-án. Londoni sürgönyök szerint minden lap a legmélyebb gyászt fejezi ki e haláleset miatt.

Washingtonból távirják e hó 4-ről, hogy Lincoln elnök üzenete az ország helyzetét kielégítőnek találja; tetemes védelmi eszközök iránti intézkedésre hívja fel a congressust, de a Trentüggyet egy szóval sem említi.

Egy más, ugyanazon keltü sürgöny szerint a congressus elfogadta a Wilkes kapitány részére indítványozott köszönő szavazatot. A tengerészeti miniszterium helyesli az ügynökök elfogatását.

E köszönet nyilváníttatást a „Times“ az angol politika megtámadásával egy jelentőségének tekinti.

A „Morning Post“ hevesen kikel a Lincoln elnök üzenete ellen, azt harezias hangon tartottatnak s a közel álló háboru nyilvános jelének állítja.

A „Morning Herald“ szerint a Wilkeshez inté-

zett köszönet, sértés Angliára nézve, egyértelmű a háborúellenet, s az egyesült államokkal a további összeköttetés lehetenné válik. E lap elvesztette minden reményét a béke fentarthatására.

III. Napoleon császár Kiss eleff párisi orosz követnek a Trentüggyre vonatkozólag e hó 11-i kihallgatáson ezt felelte: Az én rokonszenvem Anglia mellett van a bekövetkező háboruban. Én azonban a legszigorubb semlegességet fogom tartani. Ha az események a déli államok elismerését megengedik, én is hajlandó vagyok azt tenni.

A szász királyt e hó 17-re Prágába várták.

A „Pungolo“ jelenti, hogy Borges kivégeztetése előtt azt nyilváníttotta, hogy ő a párisi legitimistabizottság által megsejtelte; hogy a nápolyi tartományokban nincsenek az olasz királyság elleni ellenforradalomra szükséges elemek, s ő maga az arany hatalmával is csak rablókat és tolvajokat birt maga köré gyűjteni; hogy Romába szándékozott menni, tudára adandó II. Ferencz királynak, minő alacsonyságokat követnek el az ő nevében. Borges bátran halt meg.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

December 16-kán: Nemzeti kölcsön 81.55. 5% Metalliques 66.50. Bank-részvény 748.—. Hitel-részvény 177.80. Váltó Londonra 141.25. Ezüst 140.25. Arany 6.70.

December 13-ikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 68.—. Erdélyi 65.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(1-3)

(406)
Sz. 1444 1861

Hirdetmény.

László Józsefnek Kolozsvárt b. farkasutcai szállásáról f. év aug. hava 15 — 16 éjjel elraboltott következő oklevel: u. m.

1) Egy, 1861-i január 15-én kiállított 40 o. é. fről szóló 1861-i sept. 30-án lejárandott, Rajka Péter által elfogadott, váltó.

2) Egy, 1861-ki márcz 15-én kelt s 1861 sept. 15-én lejárandott, 1000 o. é. fről szóló Komlósy Mátyás által elfogadott váltó.

3) Egy, 1860-i sept. 11-én kelt 1861-i márcz. 11-én lejárt 200 o. é. forintról szóló Ilyés Ferencz és neje által elfogadott váltó.

4) Egy, 1860 oct. 27-én kelt 1861 april. 27-én lejárt 100 o. é. fről szóló, Baróthi Mihály és neje által elfogadott váltó.

5) Egy, Pesten 1859 május hóban kelt 100 o. é. fről szóló, Szakácsi István által elfogadott váltó, s végre

6) Egy, 1859 oct. 4-én kelt s egy évre fizetendő 500 o. é. fről szóló altorjai László József és neje által aláírt köteleve e törvényszék által ezennel oly hozzáadással amotísiatnak, hogy azoknak birtoklója képzelt jogának érvényesítése végett jelen hirdetési naptól számítva három hónap alatt azt ezen törvényszékhez adja be; mivel ellenkező esetben a kifizetett időn túl érvénytelennek fog tekintetni. —

Sz. k. Kolozsvár város törvényszékének 1861-ik évi november 15-kén tartott üléséből. Kiadta Gothárd József főjegyző.

(3-3)

(402)
5197 Sz. 1861

Hirdetmény.

Folyó hó 15-étől kezdve a Kolozsvár és Nagy-Várad-közi málba posta-kocsik délelőtt 11 órakor fognak Kolozsvárról elindítani. — A mi is ezennel közhírré tétetik.

N-Szeben december 7-én 1861. Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól.

(3-3)

(401)
154 Sz. 1861.

Csöd hirdetés.

törv. Sz. kir. Szamosújvár-városa Taánesa ezennel közhírré teszi, miként vagyonbukott helyi kereskedő Osztián Gergely minden fekvő és felkelhető javaira a csödtől hivatalból elrendelven, egyelőre tömeg gondnoknak helybeli kereskedő és egyik bitelező Bányai Miklóst, pervédlőnek ügyvéd Török Pétert nevezte ki.

Ennek folytán a lehető kielégítés, vagy csöd elfogadásra nézt a tárgyalási hatánap, jövő 1862-ik évi Január 31-én délelőtti 10 órára tűzetik ki, melyre minden bitelező, ki a megbukottnak tömege ellen bármilyen által követelést formálhatna, okadatott követelését maga, vagy megbízottja által annyivalniakább jelentse be, mivel ezen határidőn túl Férése többé elnem fogadtatik, s e tömegellen formálható követelésével teljesleg kizáratik. —

Sz.-kir. Szamosújvár-városa Tanácsának december 4-én 1861-ben tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(408)

Ujonnán érkezett

(1-3)

karácsoni és ujévi ajándék-czikkek

urak és hölgyek számára, valamint mindennemű **gyermekjátékok** gazdag választékban kaphatók

Omós és Csapó

fűszer-, nürnbergi és diszáru kereskedésökben M. Vásárhelyt.

Egyszersmind ajánlják R. Dittmár-féle **moderateur** és **olvasó lámpáikat** jutányos gyári áron, ugyanazokhoz külön **üvegcsövek** és **golyók** is találhatók; mint szintén konyhabeli **vas-edények**, valamint más konyhakészletek is a legjutányosabb szabott árak mellett.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Melléklet: Irodalmi ajándékok árjegyzéke.